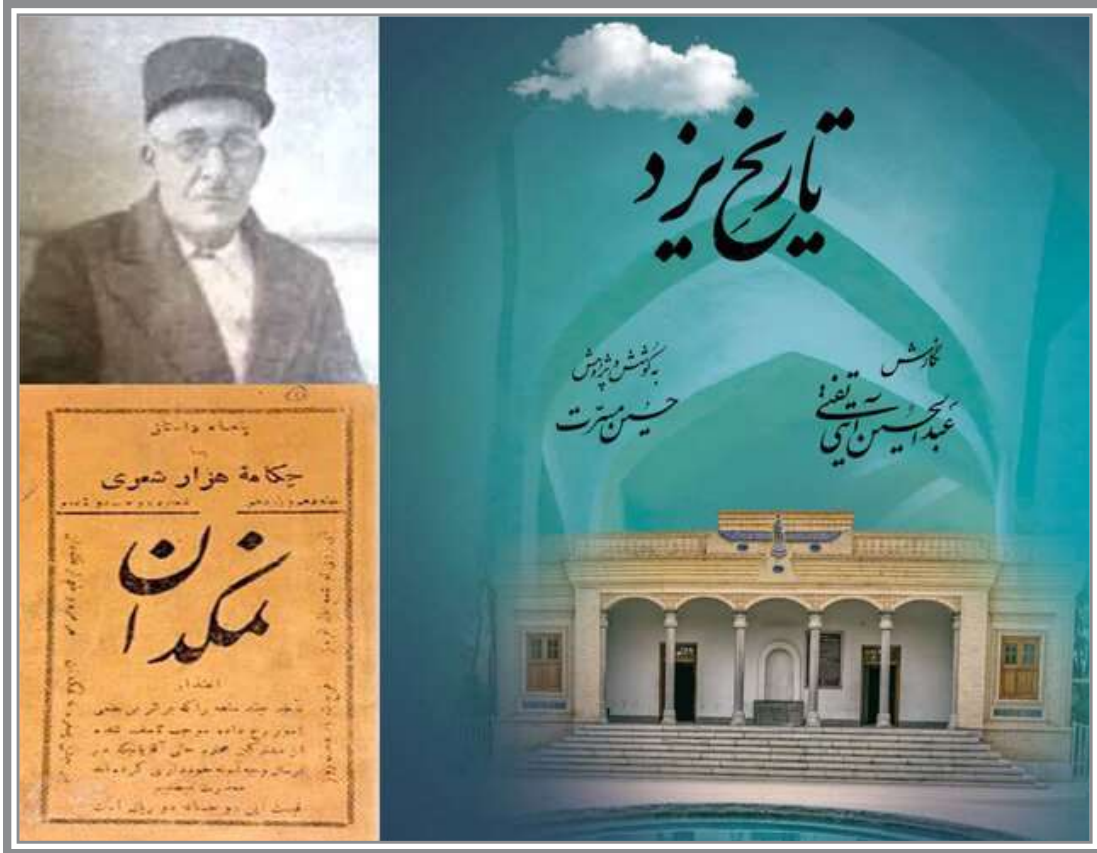
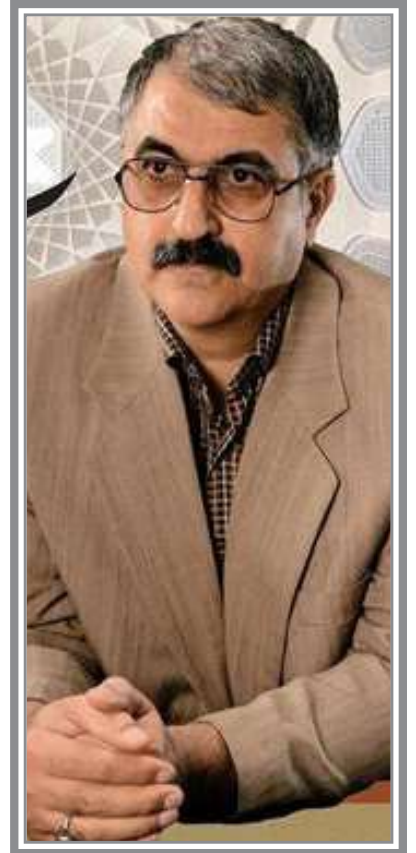

«حسین مسرت» طی نوشتاری تشریح کرد:

عبدالحسین آیتی؛ آغازگر تاریخ‌نگاری نوین یزد و ادیبی پرفراز و نشیب

مسرت به همکاری آیتی با برخی مطبوعات بومی یزد مانند طوفان یزد به سرپرستی کاظم اسلامی و ناصر به سرپرستی محمدحسین ناصر ترک اشاره و عنوان کرد: آیتی، نویسنده‌ای پرتلاش و پرکار بود و آثار فراوانی در زمینه‌های گوناگون از خود به یادگار گذاشت که برخی را خود نتوانست چاپ کند و هنوز پس از نزدیک به ۷۰ سال از درگذشت او چاپ نشده و روشن نیست که چه بر سر دست‌نویس‌های آن آمده است.

کیخسروی را به صورت رسمی تا سال ۱۳۲۸ و به گونه‌ی غیررسمی تا پایان عمر ادامه داد.

نویسنده کتاب «یزد، یادگار تاریخ» خاطرنشان کرد: آیتی در سال ۱۳۱۵ به بنیان انجمن ادبی یزد با همکاری برخی از فرهنگیان و ادیبان یزدی مانند آیت‌الله شیخ محمود فرساد، غلامرضا مرشد، سید حسن شکوهی، سید علی افصح زاده، سید علی محمد وزیری، سید محمد رضا امامیان میبیدی، سهراب کیانیان و ارباب خدا رحم و دیگران پرداخت و این باشندگی در یزد و فراغت به دست آمده، کمک بسیار شایانی به گردآوری و نگارش تاریخ یزد کرد.

وی گفت: آنچه باعث ناموری و ماندگاری آیتی شد، گردآوری و نگارش کتاب «تاریخ یزد» در سال ۱۳۱۷ است که هم گویای تاریخ یزد است و هم تذکره‌ای از شاعران یزد را دارد و آخرین کتاب نگاشته شده با نام «تاریخ یزد» است.

مسرت از دیگر آثار نامی آیتی به برگردان «سیاحت‌نامه دکتر ژاک» (در سه جلد)، «روش نگارش یا انشاء عالی»، «کتاب نبی» (تفسیر قرآن در سه جلد)، «خردنامه منظوم»، «تاریخ فلاسفه»، «فرهنگ آیتی» (از فارسی به عربی)، «ملکه عقل و عفریت جهل»، «کشف الحیل»، «هوگوی ایرانی»، «قصیده قرآنی» «اشعه حیات» و البته «دیوان اشعار» که هنوز چاپ نشده است، اشاره کرد.

وی به همکاری آیتی با برخی مطبوعات بومی یزد مانند طوفان یزد به سرپرستی کاظم اسلامی و ناصر به سرپرستی محمدحسین ناصر ترک اشاره و عنوان کرد: آیتی، نویسنده‌ای پرتلاش و پرکار بود و آثار فراوانی در زمینه‌های گوناگون از خود به یادگار گذاشت که برخی را خود نتوانست چاپ کند و هنوز پس از نزدیک به ۷۰ سال از درگذشت او چاپ نشده و روشن نیست که چه بر سر دست‌نویس‌های آن آمده است.

مسرت در پایان نیز یادآور شد: آیتی سرانجام در مهر ۱۳۳۲ در سفری که به تهران کرده بود و به دنبال یک بیماری در تهران، پس از پشت سر نهادن یک زندگی سخت و پرفراز و فرود به سرای جاوید شتافت و پس از انتقال به قم، در گورستان نو(گورستان حاج شیخ) به خاک سپرده شد.

عام شیعیان بهره برد و با علوم عقلی و نقلی آشنا شد ولی پس از گذشت سه ماه، به دلیل درگذشت پدر به زادگاه خویش بازگشت و سرپرستی خواهر و مادر را بر تحصیل علم و ادب اولویت داد لذا برای کسب معاش، نخست از راه قلم و کتابت و خوشنویسی و دیگر از راه برگزاری مجلس وعظ و خطابه، تلاش کرد.

وی با اشاره به ماجرای خروج این واعظ جون از جامع‌ی روحانیت و بگرویدن به کیش بهائیت در سال ۱۳۲۰ هجری قمری، گفت: آیتی پس از قریب به ۲۰ سال تبلیغ بهائیت در شهرها و کشورهای مختلف، طی تحقیقاتی که روی احکام و مسائل استدلالی آنان صورت داد به پوچی این آیین آگاه شد و با ابراز ندامت، در سال ۱۳۴۱ هجری قمری دوباره مسلمان شد و دو سال بعد کتاب «کشف الحیل» را که دستاورد دوران سرگشتگی فکری و فریب‌خوردگی‌اش بود را در سه دفتر گردآوری کرد که این رو به «کاشف الحیل» شهره شد. مسرت تصریح کرد: کتاب کشف الحیل دربردارنده مطالبی در افشای کیش بهائیت و نیرنگ‌های بهاییان بر پایه اسناد معتبر است که بارها در ایران باز چاپ شده و هنوز پاسخی بر این نوشته در جایی دیده نشده است.

وی عنوان کرد: آیتی بعد از نشر کتاب کشف الحیل، به وزارت معارف دعوت و رسماً به خدمات فرهنگی مشغول شد و به مدت ۱۰ سال در مدارس تهران به تدریس علوم ادبی و عربی پرداخت و در عین حال چون طبعی روشن و ذوقی سخنور داشت، به پژوهش‌های ادبی روی آورد و در شهریور ۱۳۰۸ مجله ادبی، تاریخی، فرهنگی و انتقادی نمکدان را بنیان گذاشت.

این پژوهشگر تاریخ و فرهنگ یزد با اشاره به انتقال این نشریه از تهران به یزد پس از شهریور ۱۳۲۰، گفت: آیتی پس از ۳۸ سال دوری به گونه کامل به زادگاهش یزد برگشت و در یزد پیوسته با سخنوران و ادیبانی از جمله فرخی یزدی در ارتباط بود.

مسرت ادامه داد: آیتی پس از سکونت در شهر یزد، نخست کار تدریس علوم ادبی و عربی در دبیرستان‌های ایرانشهر و

نویسنده و پژوهشگر فرهنگ و تاریخ یزد، غلامحسین آیتی مؤلف کتاب «تاریخ یزد» را از ادبای سده‌های ۱۳ و ۱۴ خورشیدی و آغازگر تاریخ‌نگاری یزد به سبک نوین، نام برد.

حسین مسرت در گفت و گو با ایسنا، عبدالحسین آیتی تفتی را دانشمندی درس‌خوانده، سخنران، باهوش، نویسنده، فاضل، ادیب، مورخ و شاعری خوش‌سخن و از نام‌آوران ایران خواند و تصریح کرد: او در دهم اسفند ۱۲۴۹ از خاندانی عالم و عارف در برزن گرمسیر تفت چشم به دنیا گشود؛ پدرش ملامحمد معروف به حاج آخوند تفتی از پیشوایان مذهبی مردم تفت، خطیبی سخنور، پرهیزکار، در فقاقت بی‌مانند و تنها معتمد آیت‌الله‌العظمی شیرازی مرجع عام شیعیان جهان و دارنده فتوای تاریخی تنباکو بود.

وی ادامه داد: عبدالحسین آموزش‌های مقدماتی و ادبیات را در مکتب‌خانه‌های زادگاه خویش تفت و سپس نزد پدر و دیگر روحانیان شهر سپری کرد و در روزگار نوجوانی به جامه‌ی روحانیت درآمد.

به گفته مسرت، آیتی از کودکی دارای ذوق قریحه‌ی شاعری بود و به نثر شیوا و روان فارسی و عربی دل‌بستگی فراوان داشت.

وی با اشاره به عزیمت آیتی به یزد و تحصیل در مدرسه محمدتقی خان، گفت: او ضمن تحصیل و نگارش متون نثر، گاهی غزلی یا چکامه‌ای می‌سرود و گاهی نیز در عزل‌هایش از تخلص «ضیائی» که پدرش برای وی برگزیده بود، استفاده می‌کرد.

این نویسنده یزدی با بیان این که آیتی در جوانی با سفر به عتبات، اندک زمانی را در حوزه‌ی درس آیت‌الله‌العظمی شیرازی مرجع